

Väärän haastehakemuksen liittäminen haasteen yhteyteen

ASIAN VIREILLETULO

Apulaisvaltakunnansyyttäjä on 23.9.2020 siirtänyt valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 5 a §:n nojalla oikeuskanslerille kantelijan 21.9.2020 valtakunnansyyttäjälle osoittaman kirjoituksen koskien käräjäoikeuden menettelyä. Kirjoituksen mukaan käräjäoikeus oli toimittanut kantelijalle postitse hänelle osoitetun riita-asian haasteen yhteydessä asiaan kuulumattoman rikosasian haastehakemuksen.

Lisäksi kantelija arvostelee sitä, että hän reklamoi käräjäoikeutta virheestä kirjeellä 2.7.2020, mutta ei saanut vastausta. Kantelija reklamoi käräjäoikeuden laamannille 26.8.2020, jolloin käräjäoikeus vastasi hänelle 28.8.2020.

Kantelija arvostelee myös sitä, että käräjäoikeus ei ole tehnyt yleisessä tietosuojasetuksessa edellytettyä tietoturvan loukkausilmoitusta tietosuojavaltuutetulle.

SELVITYS

Käräjäoikeuden laamanni on antanut asiassa 9.2.2021 ja 14.9.2021 päivätyt lausuntonsa.

Kantelun kohteena ollutta asiaa käsitelleet käräjäoikeuden käräjäsihteeri A sekä käräjäoikeuden käräjätuomarina toiminut B ovat ilmoittaneet, ettei heillä ole lisättävää 9.2.2021 annettuun lausuntoon.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999; *julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan haastehakemus rikosasiassa on salassa pidettävä, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai estä tuomioistuinta käyttämästä oikeuttaan määrätä asiakirjojen salassapidosta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) mukaan.

Julkisuuslain 22 §:n 2 momentin mukaan salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käytöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Rikosasian käsittelemiseen tuomioistuimessa sovelletaan henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018; *rikosasioiden tietosuojalaki*), jolla on toimeenpantu rikosasioiden tietosuojadirektiivi. Kyseistä lakia sovelletaan toimivaltaisiin viranomaisiin, kuten esimerkiksi tuomioistuihin, ainoastaan siltä osin, kuin ne suorittavat henkilötietojen käsittelyä lain soveltamisalaan kuuluvissa tehtävissä. Muita tarkoituksia varten suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn tuomioistuimessa sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta (*Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta*).

Rikosasioiden tietosuojalain 34 §:n mukaista velvollisuutta ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta tietosuojavaltuutetulle ei ole, jos loukkauksesta ei todennäköisesti aiheudu vaaraa rekisteröidyn oikeuksille.

Tietosuoja-asetuksen 33 artiklan mukaista velvollisuutta ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta valvontaviranomaiselle ei ole, jos henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ei todennäköisesti aiheudu luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvaa riskiä.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Tuomioistuinlain (673/2016) 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Käräjäoikeuden menettelyn arviointi

Asiassa saadun selvityksen perusteella käräjäoikeudessa käräjätuomarina toiminut B on käsitellyt kantelijalle osoitetun riita-asian haastehakemuksen ja päättänyt antaa siinä haasteen tavanomaisen menettelyn mukaisesti. Haasteen on laatinut käräjäsihteeri A, joka oli erehdyksessä ottanut monitoimitulostimelta kantelijalle tarkoitetun haastehakemuksen sijasta erään rikosasian haastehakemuksen ja liittänyt sen kantelijalle osoitettuun haasteeseen. Käräjätuomari B ei ollut A:n laatimaa haastetta allekirjoittaessaan havainnut, että sen liitteenä oli ollut asiaan kuulumaton rikosasian haastehakemus. Näin ollen kantelijalle on lähetetty hänelle kuulumaton rikosasian haastehakemus, joka on ollut julkisuuslain nojalla salassa pidettävä.

Käräjäoikeudessa on edellä kuvatulla tavalla tapahtunut virhe, jonka johdosta kantelijalle on toimitettu hänelle osoitetun haasteen liitteenä väärän asian haastehakemus. Virhe on johtunut osin käräjäsihteerin huolimattomuudesta tämän liittäessä haasteeseen väärän haastehakemuksen ja osin käräjätuomarin huolimattomuudesta, kun tämä ei ollut haastetta allekirjoittaessaan havainnut sen liitteenä olevan asiaan kuulumaton rikosasian haastehakemus.

Tuomioistuimissa käsiteltävät asiakirjat saattavat sisältää hyvinkin arkaluonteisia tietoja, joten niiden käsittelyssä tulee toimia huolellisesti käsittelyn kaikissa vaiheissa. Kyseisessä asiassa vastaanottajalle ei ollut toimitettu hänelle tarkoitettua haastehakemusta, vaan sen sijasta liitteenä oli ollut hänelle kuulumaton rikosasian haastehakemus, joka on ollut salassa pidettävä, koska asia ei ole ollut esillä tuomioistuimen käsittelyssä eikä sen julkiseksi tulemisesta ole tehty erillistä päätöstä.

Toisaalta, asiassa saadun selvityksen perusteella kyse on ollut yksittäisessä asiassa tapahtuneesta virheestä, jonka korjaamiseksi on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin ja josta ei ole aiheutunut vahinkoa. Käräjäoikeus on pyytänyt kantelijaa tuhoamaan hänelle erehdyksessä toimitetun haastehakemuksen ja selvittänyt asianhallintajärjestelmistään, ettei kantelijalle osoitettua haastehakemusta ollut puolestaan liitetty minkään muun asian liitteeksi. Käräjäoikeuden lausunnon mukaan erehdyksessä toimitettu haastehakemus ei ole pitänyt sisällään mitään selaista tietoa, että se tulisi määrätä salassa pidettäväksi enää sen jälkeen, kun asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa. Virheellisesti toimitetussa haastehakemuksesta ei ole ollut esimerkiksi vastaajan yhteystietoja tai henkilötunnusta. Näin ollen käräjäoikeus on lausunnossaan kertomalla tavalla arvioinut, ettei asiassa ole ollut tarvetta tehdä ilmoitusta tietosuojavaltuutetulle.

Käräjäoikeuden laamanni on todennut käräjäoikeudessa tapahtuneen virheen, kun kantelijalle oli toimitettu haasteen liitteenä väärän asian haastehakemus. Virheen arvioinnin osalta laamanni on pyytänyt oikeuskansleria kuitenkin huomaamaan, että käräjäoikeus toimittaa vuo-

nessa pelkästään haastemiesten toimesta yli 70.000 tiedoksiantoa ja vielä huomattavasti enemmän vireillä oleviin asioihin liittyviä tiedoksiantoja, jotka toimittaa kansliahenkilökunta. Tiedoksiantojen suuresta määrästä huolimatta ne pyritään suorittamaan niin, ettei virheitä tapahtuisi, mutta valitettavasti virheitä kuitenkin tapahtuu.

Kantelija on arvostellut kärjäoikeuden menettelyä myös siltä osin, että hänelle oli vastattu vasta 28.8.2020, vaikka hän oli ilmoittanut kärjäoikeudelle hänelle toimitetusta väärästä haastehakemuksesta kirjeellään 2.7.2020 ja uudelleen 26.8.2020. Täältä osin asia jää saadun selvityksen perusteella osin epäselväksi, sillä kärjäoikeuden lausunnossa ei ole otettu kantaa kantelijan kertomaan ensimmäiseen kirjeeseen. Ottaen kuitenkin huomioon, että kantelijalle on joka tapauksessa elokuussa lähetetty asianmukainen vastaus asiaan eikä vastauksen mahdollisesta viipymisestä ole esitetty aiheutuneen haittaa, niin katson, ettei asiassa ole täältä osin aihetta toimenpiteisiin lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kärjäoikeudessa on menetelty virheellisesti, kun kantelijalle oli haasteen liitteenä lähetetty väärän asian haastehakemus, joka on ollut salassa pidettävä.

Kiinnitän kärjäoikeudessa kärjätuomarina toimineen B:n ja kärjäoikeuden kärjäsihteeri A:n huomiota asiakirjojen huolelliseen käsittelyyn.

Lähetän päätökseni edellä mainitussa tarkoituksessa kärjäoikeuden laamannille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Juho Lehtimäki